

Багорка Д.А.,
аспірант* кафедри економіки,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО БІЗНЕСУ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Bahorka D.A.,
postgraduate student at the department of economics,
Dnipro State Agrarian and Economic University

PRACTICAL ASPECTS OF INSTITUTIONAL REGULATION OF THE DEVELOPMENT OF INNOVATIVE BUSINESS IN THE NATIONAL ECONOMY

Постановка проблеми. Господарська практика підтверджує обумовленість інноваційної динаміки існуючим інституціональним середовищем, елементи й інструменти впливу якого можуть справляти суперечливий вплив на ефективність інноваційного процесу та інноваційну активність товаровиробників. Інституції, формальні і неформальні норми та правила, які формують інституціональне середовище, визначають саму можливість розвитку інновацій, впливають на їх дифузії, трансфер, комерціалізацію. Сформоване інституціональне середовище здатне продукувати відповідні регулюючі й управлінські впливи та підтримує функціонування організаційних структур, що об'єднують інститути та інституції, які реалізують функціональний потенціал, спрямований на досягнення визначених цілей.

Для інноваційного типу відтворення важливо сформувати систему регулюючих формальних норм, що регламентують діяльність виробників і спрямовують їх до участі у виробництві, розподілі й споживанні інновацій. Інноваційну динаміку системно реалізує сформована, на кожному господарському рівні, ієрархія комплексів норм інноваційної поведінки товаровиробників, які після закріплення на формальному рівні, стають інституціями і в своїй сукупній спрямованості формують інноваційний інститут.

Для досягнення цілей інноваційного розвитку необхідно забезпечити одновекторну спрямованість діючих формальних норм, що регламентують означений процес. Подібна узгодженість інструментів і регулюючого спрямування формальних норм, їх синергетичне поєднання, одновекторність детермінують інноваційну динаміку й темпи інноваційних перетворень.

Ключовою проблемою для розвитку інноваційного бізнесу в національній економіці є його інституціональна незабезпеченість, суперечливість й архаїчність моделі інноваційного процесу, складнощі фіскального адміністрування результатів інноваційної діяльності, низька інвестиційна активність товаровиробників та наявні еволюційні й інституціональні обмеження інноваційної динаміки. В національній економіці діючі інструменти інституціонального регулювання інноваційного процесу переважно створюють перепони для розвитку інновацій та не стимулюють їх поширення.

Застаріла модель інноваційного процесу та низька інноваційна активність вітчизняного бізнесу в економіці доводить неефективність інструментів інституціонального регулювання, що потребує реконструкції наявного інституціонального забезпечення інноваційної динаміки і проєктування проміжних інституціональних форм та інструментів, які сприятимуть розвитку інновацій в національній економіці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Обґрунтування практичних аспектів стимулювання інноваційної динаміки обумовлює потребу в узагальненні теоретичних засад та практичних аспектів застосування відповідного інструментарію її регулювання, з огляду на тактичний пріоритет (досягнення завдань відновлення й стабілізації) та стратегічний пріоритет – забезпечення інноваційного розвитку національної економіки.

Формування передумов постіндустріального розвитку активізувало пошук та обґрунтування інструментів стимулювання інноваційної діяльності, що знайшло відображення в наукових роботах В. Гейця, А. Гриценка, О. Мельника, О. Пищуліної, Л. Федулової, А. Чухна [1–3; 6; 9; 10] та інших. Механізми й інструментарій стимулювання інноваційної активності досліджувалися в наукових роботах

* Науковий керівник: Гончаренко О.В. – д-р екон. наук, професор

представників інституціонально-еволюційного напрямку, методологія якого сприяла формуванню засад інституціонального дизайну економічних трансформацій з використанням інституціональних інструментів. Особливості інституціонального регулювання та стратегічні підходи до проектування економічних інститутів досліджені в працях В. Вишневського, О. Гончаренко, Д. Норта, Дж. Ходжсона, Й. Шумпетера [5; 8; 11].

При суттєвому ґносеологічному доробку з проблематики інституціонального регулювання економічних трансформацій, залишаються дискусійними деякі теоретичні та практичні аспекти інституціонального забезпечення інноваційної динаміки і реалізації практичного інструментарію та стратегій інституціонального проектування.

Постановка завдання. Метою статті є узагальнення інституціонального інструментарію регулювання інноваційної динаміки та дослідження практичних аспектів інституціонального забезпечення розвитку інноваційного бізнесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нагромаджений практичний досвід забезпечення інноваційної діяльності й стимулювання економічного розвитку поступово змінював організаційні засади, інструменти регулювання, склад елементів та якісну характеристику інноваційних інститутів, їх природу, структурну та функціональну організацію, спрямованість впливу і напрям розвитку. Інновації продукуються й поширюються інституціоналізацією господарської практики, що визначається певними групами й рівнями інститутів, інституцій, формальних і неформальних норм, які створюються суспільством й державою, а також розробкою відповідних механізмів, які визначають санкційні механізми та забезпечують дотримання діючих формальних норм.

Інституціоналізація забезпечує відносно сталу здатність діючих формальних норм, рутин та організацій мотивувати інноваційних суб'єктів до прогнозованих дій та способів їх реалізації. З позицій макрорівня інституціоналізація дозволяє формалізувати організацію економічного простору, вона регламентує відносини між ринковими суб'єктами, забезпечує розподіл і перерозподіл прав власності, встановлює порядки і розпорядки діяльності, стабілізує стійкі комбінації інституцій з наявними виробничими факторами в господарській системі.

Інструменти інституціонального регулювання базуються на динамічному характері поєднання інституцій та їх функціонального потенціалу. Подібне поєднання дозволяє прогнозувати і корегувати специфічні властивості сформованої інституціональної ієрархії і самої інституціональної динаміки при спробах спрямувати весь елементний склад регулювання на досягнення стратегічних цілей. Динамічний характер інституціонального простору потребує проведення інституціонального прогнозування потенційних дій і окреслення перспективних шляхів оптимізації, змін чи обґрунтування форм інститутів й нових інституцій, які відповідають за реалізацію визначених завдань.

Ефективність інституціонального регулювання залежить від ступеня врахування й застосування складових та інструментів впливу в межах існуючої еволюційної траєкторії, що формується екзогенними факторами та ендогенним потенціалом або логікою еволюційного розвитку. Кожен функціонуючий економічний інститут має потенціал впливу на господарську практику та формування умов для запровадження своїх досконаліших форм. Створення проміжних форм інститутів дозволяє наблизити подібний формат до «бажаної» форми або створити «базис» для подальшої появи більш сучасних форм. Окрім того, подібне інституціональне конструювання здатне послабити обмеження, які стримують формування ефективних інститутів. Визначення перспективної траєкторії, в межах якої вибудовуються проміжні формати інституцій та інститутів, потребує здійснення моніторингу та врахування еволюційних і інституціональних обмежень, а також наявних умов і факторів екзогенного і ендогенного впливу.

Так, проведення моніторингу складу інституцій та інститутів, що потребують трансформації, в подальшому сприяє наближенню до формування оптимального економічного інституту. Інституціональний моніторинг має врахувати перспективні зміни макро- і мікроекономічних параметрів в результаті проведених трансформацій. Менші масштаби необхідних змін надають більше перспектив для проведення швидких трансформацій і потребують меншої кількості проміжних форм інститутів в межах «перспективної» траєкторії. Проміжні форми інститутів не мають протирічати ресурсним, технологічним, політичним, культурним, інституціональним обмеженням. Якщо існуючі обмеження не враховуються, то виникають дисфункціональні стани або атрофія новоствореного проміжного чи остаточного формату інституту.

Для оцінки інституціональних та еволюційних обмежень розвитку інноваційного бізнесу важливо оцінити стан ресурсів, технологій, людського капіталу, суспільні відносини, очікування, культурні тенденції, політичний вплив, комплементарність діючих інститутів та послідовність реформ. Так, перешкодами для розвитку інноваційного бізнесу в національній економіці є: обмежені фінансові та кредитні ресурси для малого і середнього бізнесу; дефіцит бюджетних коштів для фінансування початкової стадії інноваційного процесу; неузгодженість мотивів і стимулів та інструментів регулювання й фінансування програм і проектів бюджетного та приватного фінансування продукування й дифузії інновацій; незначна кількість вітчизняних інноваційних пропозицій в умовах обмеженого фінансування фундаментальних та прикладних досліджень наукових установ; низький

рівень платоспроможності споживачів інновацій; невисока якість інноваційних продуктів і розробок та низька мотивація до впровадження нововведень; невизначеність логістичних шляхів і каналів збуту інноваційних продуктів; низька якість підготовки кадрів та обмеженість інформаційно-комунікаційного забезпечення споживачів інновацій і їх розробників. Офіційні статистичні дані, які стосуються інноваційної активності суб'єктів вітчизняної економіки, доводять її низький рівень в підприємницькому секторі (рис. 1). Інноваційна активність несуттєво зросла за період 2020–2022 рр., але тільки в окремих галузях національної економіки.

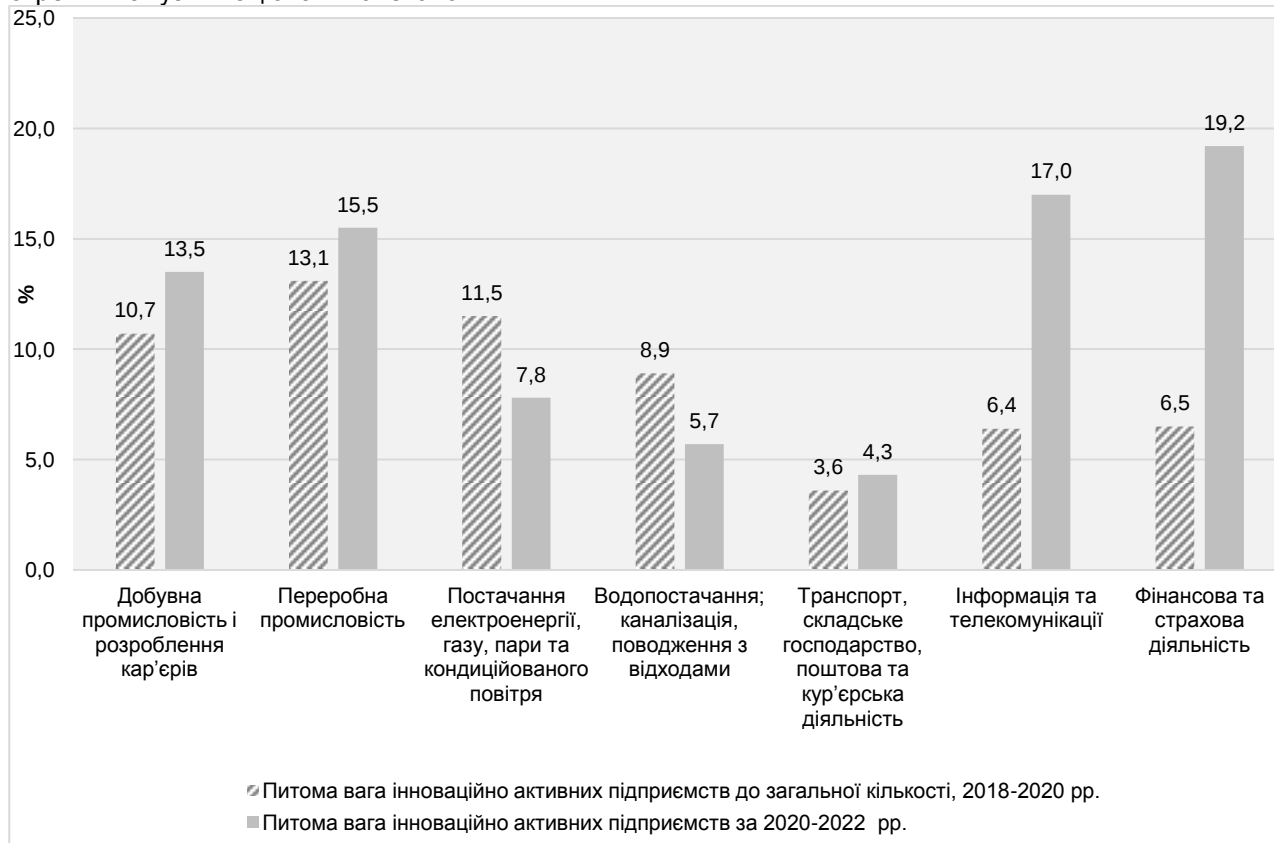

Рис. 1. Інноваційно активні підприємства у 2018–2020 рр., 2020–2022 рр.

Джерело: розраховано за даними [5]

Серед позитивних тенденцій можна виокремити ІТ-сферу та фінансові послуги, але несуттєве зростання або його відсутність властива галузям промисловості, що за логікою еволюційної динаміки мала б виступати драйвером для високотехнологічної діяльності. Економічні реалії доводять наявність кореляції між інноваційною активністю, отриманими фінансовими результатами та домінуванням власних джерел фінансування інноваційної діяльності й впровадженням інновацій. Окрім дефіциту фінансів, наявні кадрові проблеми у забезпеченні інноваційного процесу, зокрема його початкового етапу, який стосується проведення фундаментальних і прикладних досліджень [7, с. 18-23]. Технологічні обмеження розвитку інноваційного бізнесу пов'язані із багатокладністю національного виробництва і переважанням низькотехнологічних виробництв, що сформувало негативну тенденцію експорту відповідної продукції і вказує на можливу втрату конкурентоспроможності національних виробників на світовому ринку [2].

Інституціональний дизайн має враховувати тенденції формування людського капіталу та суспільної культури. При врахуванні очікувань товаровиробників щодо успіху економічних реформ, наявності довіри громадян, виробників один до одного та держави, забезпечується більш стабільне функціонування кредитно-фінансових структур. Так, введення навіть досконалих за елементним складом інститутів до недостатньо розвиненого середовища призводить до формування інституціональних «пасток» і є невдалим заходом. Недовіра до владних структур, невіра у справедливість рішень тінізує економіку і дестабілізує функціонування владних структур, що потребує формування додаткових контролюючих органів. В даному контексті, успіх інституціональних трансформацій залежить від дієвості політичного механізму та впливовості політичних сил. Політичні обмеження дестабілізують економічні трансформації за відсутності стабільної влади та при порушеннях законності й низькому рівні добробуту.

Після проведення моніторингу інноваційного потенціалу важливим, на наш погляд, є здійснення аналізу комплементарності інститутів, інституцій та забезпечення послідовності трансформацій. На даному етапі важливим є досягнення стабільності всієї сформованої інституціональної ієрархії, де

кожний вищий рівень інституціональної «конструкції» деталізує і конкретизує функціонал регулюючого впливу. При запровадженні проміжних форм інститутів необхідно забезпечити сумісність нових формальних норм та інститутів з виявленими обмеженнями та вже діючими нормами.

Траєкторії, в межах яких інституціональне регулювання ймовірно стане ефективним, можуть коригуватися за допомогою послаблення впливу обмежень. В даному аспекті кінцевий варіант оптимального інституту може послідовно формуватися через зміну відповідних проміжних форм інститутів, які дозволяють «знімати» культурні, політичні, ресурсні, технологічні обмеження. Проміжний формат інституту є базисом для своїх сучасніших форм, він поступово послаблює вплив обмежень.

Процес формування проміжних форм інститутів в межах потенційної перспективної траєкторії важливо супроводжувати формуванням сприятливих інституціональних очікувань та стимулів за допомогою своєчасного запровадження формальних норм та державної підтримки проміжних або нових форм інститутів, інструментів мотивації. Реалізація інституціональних інструментів має відбуватися в комплексі із заходами стимулювання економічного зростання, адже поліпшення якості інституціонального забезпечення для певного економічного процесу можливе тільки при певному рівні економічної та політичної культури й зростанні добробуту громадян.

Відтак, формування ефективного економічного інституту потребує визначення «перспективної» траєкторії його конструювання, яка виходить із ресурсних, технологічних, інституціональних обмежень та включає вбудовані механізми й інструменти, які стимулюють заплановані зміни інститутів і мінімізують виникнення дисфункцій та інституціональних пасток (рис. 2).

Рис. 2. Складові та етапи реалізації механізму формування інституціонального забезпечення розвитку інноваційного бізнесу

Джерело: розробка автора

Визначення перспективної траєкторії інституціонального проектування потребує врахування соціальних, культурних, політичних особливостей; масштабу відхилень діючих інституціональних форм від запланованого кінцевого формату; оцінки наявних ресурсних й технологічних обмежень; аналізу комплементарності наявних інститутів з перспективними та моделювання послідовності інституціональних змін; обґрунтування й запровадження заходів, які послаблюють ресурсні, технологічні, інституціональні обмеження.

В процесі інституціонального регулювання при формуванні організаційних структур та конкретизації функціоналу інституціонального забезпечення інноваційного розвитку важливо формувати сприятливі інституціональні «очікування», скоординувати інституціональний регулюючий вплив із заходами стимулювання економічного зростання.

Оцінка інституціонального простору та вибір інституціональних елементів в значній мірі обумовлена розміром відхилень вихідного економічного інституту від прогнозованого формату, що, своєю чергою, визначає інструментарій та масштаби трансформацій. Оцінка інституціонального простору (моніторинг базисних інститутів, економізованих, управлінських, спеціалізованих), аналіз інституціональних та еволюційних обмежень (ресурсних, технологічних, людського капіталу, суспільних відносин, очікувань, політичних впливів, комплементарності інститутів), формування сприятливих очікувань від інституціональних реформ та запровадження інструментів для стимулювання економічного зростання – важливі для формування оптимальних проміжних форматів інститутів та запобігання дисфункціям або інституціональним пасткам. Наведені умови є комплементарними, адже стимулювання економічного зростання сприяє ослабленню ресурсних та інституціональних обмежень, а стримування перерозподільчої активності і формування сприятливих очікувань компенсує втрати від трансформації, що, своєю чергою, виступає передумовою для формування сприятливих очікувань від трансформаційних змін і дієвості інструментів стимулювання.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, дослідження запропонованих в межах інституціонального підходу стратегій інституціонального дизайну (формування проміжних інститутів, конструювання, інституціональний експеримент, трансплантація) доводить доцільність послідовного формування проміжних інститутів з урахуванням еволюційних та інституціональних обмежень. Формування економічного інституту важливо проводити в межах перспективної траєкторії, що сприятиме врахуванню ресурсних, технологічних, інституціональних обмежень та виключатиме можливість виникнення дисфункціональних станів.

Нами визначено складові й елементи механізму інституціонального забезпечення розвитку інноваційного бізнесу в національній економіці: моніторинг наявного інституціонального простору для визначення умов запровадження проміжних форм інститутів; аналіз інституціональних та еволюційних обмежень (ресурсів; технологій; людського капіталу, суспільних відносин, очікувань, культурного середовища; політичного впливу; комплементарності інститутів та послідовності реформ); коригування наявних обмежень за допомогою введення проміжних інституціональних форм; мінімізація перерозподільчого впливу і невизначеності за допомогою інструментів державного контролю, оптимізації темпів та послідовності реформ; формування сприятливих умов, стимулів та очікувань для інституціональних реформ; реалізація інструментів стимулювання економічного зростання.

Формування оптимальних проміжних інститутів та виключення дисфункціональних станів потребують моніторингу інституціонального простору (аналіз базисних, економізованих, управлінських, спеціалізованих інституцій та інститутів); оцінки інституціональних та еволюційних обмежень; формування сприятливих очікувань від інституціональних реформ й запровадження інструментів стимулювання інноваційного типу зростання.

Література

1. Геєць В. М. Інститути у розширенні технологічної модернізації економіки України. *Журнал європейської економіки*. Тернопіль, 2016. Т. 15. № 3. С. 255-265.
2. Гриценко А. А. Національно укорінений розвиток економіки як локальна відповідь на глобальні геоекономічні зрушення. *Економіка України*. 2023. № 66.4(737). С. 38-54.
3. Гриценко А. А. Методологія дослідження трансформації економічних функцій держави в умовах глобалізації. *Економіка України*. 2021. № 7. С. 5-13.
4. Дементьев В. В., Вишневський В. П. Чому Україна не інноваційна держава: інституційний аналіз. *Економічна теорія*. 2011. № 3. С. 5-20.
5. Кількість інноваційно активних підприємств за видами економічної діяльності. *Державна служба статистики України*. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/nii/rik/kiar_ved_u.html (дата звернення: 20.10.2024).
6. Мельник О. Г. Формування методологічних підходів у дослідженнях інновацій та інноваційного розвитку. *Актуальні проблеми економіки*. 2011. № 6(120). С. 18-25.
7. Наукова та науково-технічна діяльність в Україні у 2022 році: науково-аналітична доповідь / Т. В. Писаренко, Т. К. Куранда та ін. Київ : УкрІНТЕІ, 2023. 94 с.

8. Норт Д. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки / пер. І. Дзюб. Київ : Основи, 2000. 198 с.
9. Пищуліна О. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти: доповідь. *Центр Разумкова*. Київ, жовтень 2020. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf (дата звернення: 20.10.2024).
10. Федулова Л. І. Інноваційний розвиток економіки України: проблеми та перспективи. *Економічний вісник університету*. 2020. № 44. С. 42-49.
11. Шумпетер Й. А. Теорія економічного розвитку. Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу / пер. з англ. В. Старка. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2011. 242 с.

References

1. Heiets, V.M. (2016), "Institutes in the expansion of technological modernization of the economy of Ukraine", *Zhurnal yevropeiskoi ekonomiky*, Vol. 15, no. 3, pp. 255-265.
2. Hrytsenko, A.A. (2023), "Nationally rooted economic development as a local response to the global geoeconomic shifts", *Ekonomika Ukrainy*, no. 66.4(737), pp. 38-54.
3. Hrytsenko, A.A. (2021), "Research methodology of the transformation of economic functions of the state in the conditions of globalization", *Ekonomika Ukrainy*, Vol. 7, pp. 05-13.
4. Dementiev, V.V. and Vyshnevskiy, V.P. (2011), "Why Ukraine is not an Innovation State: an Institutional Analysis", *Ekonomichna teoriia*, no. 3, pp. 5-20.
5. State Statistics Service of Ukraine (2024), "Number of innovatively active enterprises by type of economic activity", available at: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/ni/rik/kiap_ved_u.html (access date October 20, 2024).
6. Melnyk, O.H. (2011), "Formation of methodological approaches in innovation research and innovation", *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 6(120), pp. 18-25.
7. Pysarenko, T.V., Kuranda, T.K. et al. (2023), *Naukova ta naukovo-tekhnichna diialnist v Ukraini u 2022 rotsi: naukovo-analitychna dopovid* [Scientific and scientific and technical activity in Ukraine in 2022: scientific and analytical report], UkrINTEI, Kyiv, Ukraine, 94 p.
8. North, D. (2000), *Instytutsii, instytutsiina zmina ta funktsionuvannia ekonomiky* [Institutions, institutional change and functioning of the economy], Translated from english by Ivan Dziub, Osnovy, Kyiv, Ukraine, 198 p.
9. Pyshchulina, O. (2020), "Digital economy: trends, risks and social determinants", Tsentr Razumkova, Kyiv, Ukraine, available at: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf (access date October 20, 2024).
10. Fedulova, L.I. (2020), "Innovative development of the economy of Ukraine: problems and prospects", *Ekonomichnyi visnyk universytetu*, no. 44, pp. 42-49.
11. Shumpeter, J.A. (2011), *Teoriia ekonomichnoho rozvytku. Doslidzhennia prybutkiv, kapitalu, kredytu, vidsotka ta ekonomichnoho tsyклу* [The theory of economic development. An inquiry into profits, capital, credit, interest, and the business cycle], Translated from English by V. Starka, Vyd. dim "Kyievo-Mohylianska akademiia", Kyiv, Ukraine, 242 p.

Багорка Д.А.

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО БІЗНЕСУ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Мета. Узагальнення інституціонального інструментарію регулювання інноваційної динаміки та дослідження практичних аспектів інституціонального забезпечення розвитку інноваційного бізнесу.

Методика дослідження. Теоретичною та методологічною основою дослідження виступає інституціональний підхід до обґрунтування інструментів регулювання розвитку інноваційного бізнесу в національній економіці; еволюційний підхід – до узагальнення елементів інституціонального проектування формальних норм впливу на інноваційну динаміку; системний підхід – до обґрунтування елементів механізму формування інституціонального забезпечення розвитку інноваційного бізнесу.

Результати дослідження. Констатовано, що ключовою проблемою для розвитку інноваційного бізнесу в національній економіці є його інституціональна незабезпеченість. Вона виявляється в суперечливості й архаїчності моделі інноваційного процесу, складнощах фіскального адміністрування результатів інноваційної діяльності, низькій інвестиційній активності товаровиробників та еволюційних й інституціональних обмеженнях інноваційної динаміки. Акцентовано на важливості реконструкції наявного інституціонального забезпечення інноваційного розвитку і проектуванні проміжних інституціональних форм для сприяння розвитку інновацій в національній економіці.

Аргументовано, що інституціональне конструювання здатне послабити інституціональні та еволюційні обмеження, які стримують формування ефективних інститутів. Встановлено наявність кореляції між інноваційною активністю, отриманими фінансовими результатами та домінуванням власних джерел фінансування інноваційної діяльності і впровадженням інновацій.

Наукова новизна результатів дослідження. Набули подальшого розвитку теоретико-методологічні обґрунтування формування ефективного економічного інституту за допомогою визначення перспективної траєкторії його конструювання, яка виходить із ресурсних, технологічних, інституціональних обмежень та включає вбудовані механізми й інструменти, які стимулюють заплановані зміни інститутів, що, на відміну від існуючих підходів, дозволяє мінімізувати виникнення дисфункцій та інституціональних пасток.

Набули подальшого розвитку пропозиції з формування оптимальних проміжних форм інституту інновацій за допомогою реалізації: моніторингу інституціонального простору (аналіз базисних, економізованих, управлінських, спеціалізованих інституцій та інститутів); оцінки інституціональних та еволюційних обмежень (ресурсів, технологій, людського капіталу, суспільних відносин, очікувань, культурного середовища, політичного впливу, комплементарності інститутів та послідовності реформ); формування сприятливих очікувань від інституціональних реформ; запровадження інструментів стимулювання інноваційного типу зростання.

Практична значущість результатів дослідження. Результати проведеного дослідження можуть бути використані для проведення подальших наукових розвідок стосовно покращення інституціонального забезпечення розвитку інноваційного бізнесу

Ключові слова: інноваційний бізнес, інновація, інноваційний розвиток, національна економіка, інституціональне забезпечення, інституціональний дизайн, інститут, інституція.

Bahorka D.A.

PRACTICAL ASPECTS OF INSTITUTIONAL REGULATION OF THE DEVELOPMENT OF INNOVATIVE BUSINESS IN THE NATIONAL ECONOMY

Purpose. The aim of the article is to summarize the institutional tools for regulating innovation dynamics and to study practical aspects of institutional support for the development of innovative business.

Methodology of research. The theoretical and methodological basis of the study is the institutional approach to substantiating the instruments of regulation of the development of innovative business in the national economy; the evolutionary approach is used to generalize the elements of the institutional design of formal norms of influence on innovation dynamics; system approach – to substantiate the mechanism of formation of institutional support for the development of innovative business.

Findings. It is stated that the key problem for the development of innovative business in the national economy is its institutional insecurity. It is manifested in the contradictions and archaic nature of the innovation process model, the difficulties of fiscal administration of the results of innovation activity, the low investment activity of commodity producers and the evolutionary and institutional limitations of innovation dynamics. Emphasis is placed on the importance of the reconstruction of the existing institutional support for innovative development and the design of intermediate institutional forms to promote the development of innovation in the national economy.

It is argued that institutional design is able to weaken institutional and evolutionary constraints that restrain the formation of effective institutions. A correlation has been established between innovative activity, financial results and the dominance of own sources of financing for innovative activity and the implementation of innovations.

Originality. The theoretical and methodological substantiation for the formation of an effective economic institution have been further developed by determining a promising trajectory for its construction, which proceeds from resource, technological and institutional constraints and includes built-in mechanisms and tools that stimulate planned changes in institutions, which, unlike existing approaches, allows minimizing the occurrence of dysfunctions and institutional traps.

Proposals for the formation of optimal intermediate forms of the innovation institute have been further developed through the implementation of: monitoring the institutional space (analysis of basic, economized, managerial, specialized institutions and institutes); assessment of institutional and evolutionary constraints (resources, technologies, human capital, social relations, expectations, cultural environment, political influence, complementarity of institutions and sequence of reforms); formation of favourable expectations from institutional reforms; introduction of instruments to stimulate innovative growth.

Practical value. The obtained results of the research can be used to conduct further scientific research on improving the institutional support for the development of innovative business.

Key words: innovative business, innovation, innovative development, national economy, institutional support, institutional design, institute, institution.